

ΕΘΝΙΚΟ
ΚΕΝΤΡΟ
ΔΗΜΟΣΙΑΣ
ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ &
ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

Π.ΙΝ.ΕΠ. ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

**«Η ευθύνη του Δημοσίου προς αποζημίωση
από παράνομες και νόμιμες πράξεις των
οργάνων του»**

**«Η αστική ευθύνη του Δημοσίου
από την ανάκληση διοικητικών
πράξεων»**

*Πάνος Λαζαράτος
Καθηγητής Νομικής Σχολής
Πανεπιστημίου Αθηνών*

Αστική ευθύνη του Κράτους από ανάκληση διοικητικών πράξεων

Γάνος Λαζαράτος
Καθηγητής Παν/μιου Αθηνών

1. Κρίσιμη για την δογματική της αστικής ευθύνης του Κράτους από ανάκληση διοικητικών πράξεων δεν είναι η διάκριση ανάμεσα σε ανακλήσεις νομίμων και παρανόμων διοικητικών πράξεων αλλά η διάκριση ανάμεσα σε νόμιμες και παράνομες ανακλητικές πράξεις νομίμων ή παρανόμων διοικητικών πράξεων. Αστική Ευθύνη του Κράτους δημιουργείται κατ' αρχήν μόνο από παράνομες ανακλήσεις παρανόμων ή νομίμων διοικητικών πράξεων. Αστική Ευθύνη μπορεί εντούτοις να δημιουργηθεί και από νόμιμη ανάκληση παράνομης διοικητικής πράξεως παρά την ύπαρξη του άρθρου μόνου του α.ν. 261/68.
2. Το άρθρο μόνου του α.ν. 261/68 είναι στο σύνολό του αντισυνταγματικό λόγω αντιθέσεως μεταξύ άλλων στις αρχές του κράτους δικαίου, της αναλογικότητας, της πρακτικής αρμονίας και της προστατευομένης εμπιστοσύνης του ιδιώτη. Η διάταξη δεν μπορεί να διασωθεί από την μομφή της αντισυνταγματικότητας ούτε με την μέθοδο της σύμφωνης με το Σύνταγμα ερμηνείας της.
Μεταξύ της εκδόσεως της παρανόμου πράξεως και της ζημίας που προκαλείται από την νόμιμη ή παράνομη ανάκλησή της υφίσταται πάντοτε αιτιώδης συνάφεια (τόσο υπό την εκδοχή της πρόσφορης αιτιότητας, όσο και υπό την εκδοχή του σκοπού του ερμηνευόμενου κανόνα δικαίου). Έτσι δεν υπάρχει ανάγκη για ανάπτυξη θεωρίας σχετικής με την υποτιθέμενη ενότητα **παρανόμου και ζημιογόνου** κρατικής ενέργειας.
3. Παράνομη ανάκληση νομίμου πράξεως υφίσταται κάθε φορά που κατά την στάθμιση της **ratio** του λόγου ανακλήσεως από την μία πλευρά και

της αρχής της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης του ιδιώτη από την άλλη υπερισχύει η δεύτερη αρχή καθώς και κάθε φορά που ο επικαλούμενος λόγος ανακλήσεως δεν υφίσταται ή είναι νόμω αβάσιμος.

Σε κάθε τέτοια περίπτωση το άρθρο 105ΕισΝΑΚ εφαρμόζεται.

Η αρχή της ασφάλειας του δικαίου επιβάλλει άμεση νομοθετική αντιμετώπιση του ζητήματος συνολικά.

ΠΑΝΟΣ ΑΖΑΡΑΤΟΣ
ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΠΑΝ/ΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ
ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ
ΒΑΛΑΩΡΟΥ 98 - ΠΟΛΙΤΕΙΑ ΑΘΗΝΑ
ΤΗΛ: 210 5620193
ΑΦΜ: 032214210 - ΔΟΥ: 6 ΑΘΗΝΩΝ